

Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
fremsat den 18. december 2025¹

Sag C-820/24

**Strominator Elektro GmbH
mod
Bundesimmobiliengesellschaft mbH,
procesdeltager:
Fiegl & Spielberger GmbH**

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager, Østrig))

»Præjudiciel forelæggelse – offentlige kontrakter – kontraktens udførelse – direktiv 2014/24/EU – artikel 72 – ændring af kontrakter i deres løbetid – kontraktens løbetid – direktiv 2011/7/EU – bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner – artikel 4 – transaktioner mellem virksomheder og offentlige myndigheder – betalingsfrist – modtagelse af varerne eller tjenesteydelserne«

1. Den forelæggende ret har anmodet om en fortolkning af artikel 72, stk. 5, i direktiv 2014/24/EU², således at den i en tvist, hvori den skal træffe afgørelse, kan få belyst, om den ordregivende myndighed ændrede betingelserne i en bygge- og anlægskontrakt.

2. Nærmere bestemt ønsker den forelæggende ret oplyst, om den afstedfundne ændring af kontraktvilkårene udgør en ændring af kontrakten i dens løbetid³, når a) den aftalte udførelsesperiode er udløbet, b) entreprenøren har leveret de aftalte ydelser, og c) den ordregivende myndighed har modtaget den endelige faktura, men endnu ikke har betalt den.

¹ – Originalsprog: spansk.

² – Europa-Parlamentets og Rådets direktiv af 26.2.2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EUT 2014, L 94, s. 65).

³ – Syntagmet »ændring af kontrakten i dens løbetid«, som bl.a. anvendes i den spanske (»modificación del contrato durante su vigencia«), den italienske (»modifica di contratti durante il periodo di validità«), den portugisiske (»modificação de contratos durante o seu período de vigência«) og den rumænske sprogversion (»modificarea contractului în cursul perioadei sale de valabilitate«) af artikel 72 i direktiv 2014/24, er formuleret en smule anderledes i visse af de øvrige sprogversioner. Således anvendes i den franske version »modification de marchés en cours«, i den engelske »modification of contracts during their term«, i den tyske »Auftragsänderungen während der Vertragslaufzeit«, og i den nederlandske »Wijziging van opdrachten gedurende de looptijd«.

I. Retsforskrifter

A. EU-retten

1. Direktiv 2014/24

3. Artikel 72 (»Ændring af kontrakten i dens løbetid«) bestemmer:

»1. Kontrakter og rammeaftaler kan ændres uden en ny udbudsprocedure i overensstemmelse med [dette] direktiv i følgende tilfælde:

- a) hvis ændringerne, uanset deres pengemæssige værdi, er forudset i de oprindelige udbudsdokumenter i klare, præcise og entydige revisionsklausuler, hvilket kan omfatte klausuler om revision af priserne, eller revisionsmuligheder. I disse klausuler fastsættes omfanget og arten af eventuelle ændringer eller ændringsmuligheder samt betingelserne for deres anvendelse. De omfatter ikke ændringer eller muligheder, der kan ændre kontraktens eller rammeaftalens overordnede karakter
- b) for supplerende bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser eller vareleverancer fra den oprindelige entreprenør, som er blevet nødvendige, og som ikke var omfattet af det oprindelige udbud, såfremt en ændring af entreprenøren:
 - i) ikke er mulig af økonomiske eller tekniske årsager såsom krav om indbyrdes ombyttelighed eller interoperabilitet med eksisterende udstyr, tjenesteydelser eller installationer, der blev indkøbt i forbindelse med det oprindelige udbud, og
 - ii) ville forårsage betydelige problemer eller en væsentlig forøgelse af den ordregivende myndigheds omkostninger.

En eventuel prisstigning må dog ikke overstige 50% af værdien af den oprindelige kontrakt. Såfremt der foretages flere successive ændringer, gælder denne begrænsning for værdien af hver af ændringerne. Sådanne successive ændringer må ikke have til formål at omgå dette direktiv

c) når samtlige følgende betingelser er opfyldt:

- i) behovet for ændring er affødt af omstændigheder, som ikke kunne forudses af en påpasselig ordregivende myndighed
 - ii) ændringen berører ikke den overordnede kontrakts karakter
 - iii) en eventuel prisstigning er ikke større end 50% af værdien af den oprindelige kontrakt eller rammeaftale. Såfremt der foretages flere successive ændringer, gælder denne begrænsning for værdien af hver af ændringerne. Sådanne successive ændringer må ikke have til formål at omgå dette direktiv
- d) såfremt en ny entreprenør erstatter den, som den ordregivende myndighed oprindeligt havde tildelt kontrakten som følge af enten:

- i) en utvetydig revisionsklausul eller -mulighed i overensstemmelse med litra a)
- ii) en universel eller delvis efterfølgelse af en anden økonomisk aktør, der opfylder de kriterier for kvalitativ udvælgelse, der var gældende for den oprindelige entreprenør, efter omstrukturering af virksomhed, herunder overtagelser, fusioner, erhvervelser eller insolvens, såfremt dette ikke medfører andre væsentlige ændringer af kontrakten og ikke har til formål at omgå anvendelsen af dette direktiv eller
- iii) at den ordregivende myndighed selv påtager sig hovedentreprenørens forpligtelser over for underentreprenørerne, når denne mulighed gives i den nationale lovgivning i medfør af artikel 71

e) såfremt ændringerne uanset deres værdi ikke er væsentlige som defineret i stk. 4.

Ordregivende myndigheder, der har ændret en kontrakt i de i dette stykkes litra b) og c) nævnte tilfælde, offentliggør en bekendtgørelse herom i *Den Europæiske Unions Tidende*. Denne bekendtgørelse skal indeholde de i bilag V, del G, anførte oplysninger og offentliggøres i henhold til artikel 51.

2. Desuden kan kontrakterne, uden at det er nødvendigt at kontrollere, om betingelserne i stk. 4, litra a)-d), er opfyldt, også ændres uden en ny udbudsprocedure i overensstemmelse med dette direktiv, når værdien af ændringen er lavere end følgende værdier:

- i) tærsklerne i artikel 4 og
- ii) 10% værdien af den oprindelige kontrakt for tjenesteydelses- og vareindkøbskontrakter og lavere end 15% af værdien af den oprindelige kontrakt for bygge- og anlægskontrakter.

Ændringen berører dog ikke den overordnede kontrakts eller rammeaftales karakter. Hvis der foretages flere på hinanden følgende ændringer, vurderes værdien ud fra den samlede nettoværdi af de på hinanden følgende ændringer.

3. Med henblik på beregningen af den pris, som er omhandlet i stk. 2 og stk. 1, litra b) og c), skal den ajourførte pris være referenceværdien, når kontrakten omfatter en indeksklausul.

4. En ændring af en kontrakt eller en rammeaftale i dens løbetid anses for at være væsentlig i medfør af stk. 1, litra e), hvis ændringen bevirker, at kontraktens eller rammeaftalens karakter er væsentligt forskellig fra den oprindelige kontrakt. Med forbehold af stk. 1 og 2 anses en ændring under alle omstændigheder for at være væsentlig, såfremt en eller flere af følgende betingelser er opfyldt:

- a) ændringen indfører betingelser, som ville have givet mulighed for at give andre ansøgere end de oprindeligt udvalgte adgang eller for at acceptere et andet tilbud end det oprindeligt accepterede, eller som ville have tiltrukket yderligere deltagere i udbudsproceduren
- b) ændringen ændrer kontraktens eller rammeaftalens økonomiske balance til entreprenørens fordel på en måde, som den oprindelige kontrakt eller rammeaftale ikke gav mulighed for
- c) ændringen medfører en betydelig udvidelse af kontraktens eller rammeaftalens anvendelsesområde

d) såfremt en ny entreprenør erstatter den, som den ordregivende myndighed oprindeligt havde tildelt kontrakten, i andre tilfælde end dem, der er nævnt i stk. 1, litra d).

5. En ny udbudsprocedure i overensstemmelse med dette direktiv er nødvendig for andre ændringer af bestemmelserne i en offentlig kontrakt eller en rammeaftale i løbet af dennes løbetid end dem, der er anført i stk. 1 og 2.«

2. Direktiv 2011/7/EU⁴

4. Artikel 2 (»Definitioner«) fastsætter følgende:

»I dette direktiv forstås ved:

- 1) »handelstransaktioner«: forretningsmæssige transaktioner mellem virksomheder eller mellem virksomheder og offentlige myndigheder, som indebærer levering af varer eller tjenester mod vederlag
- 2) »offentlig myndighed«: enhver ordregivende myndighed som defineret i artikel 2, stk. 1, litra a), i direktiv 2004/17/EF og i artikel 1, stk. 9, i direktiv 2004/18/EF, uanset kontraktens genstand eller værdi

[...]«

5. Artikel 4 (»Transaktioner mellem virksomheder og offentlige myndigheder«) har følgende ordlyd:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at kreditor i forbindelse med handelstransaktioner, hvor skyldneren er en offentlig myndighed, ved udløbet af den i stk. 3, 4 eller 6 fastlagte periode er berettiget til morarenter svarende til den lovbestemte rente, uden at det er nødvendigt at fremsende rykkerskrivelse, forudsat at

- a) kreditor har opfyldt sine aftalemæssige og lovbestemte forpligtelser, og
- b) kreditor ikke har modtaget det skyldige beløb rettidigt, medmindre skyldneren ikke er ansvarlig for forsinkelsen.

[...]

3. Medlemsstaterne sikrer i forbindelse med handelstransaktioner, hvor skyldneren er en offentlig myndighed, at

a) betalingsfristen ikke overskrider følgende tidsfrister:

- i) 30 kalenderdage efter skyldnerens modtagelse af en faktura, eller en tilsvarende betalingsanmodning

[...]

⁴ – Europa-Parlamentets og Rådets direktiv af 16.2.2011 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner (EUT 2011, L 48, s. 1).

- iv) 30 kalenderdage efter datoen for godkendelse eller kontrol, hvis lovgivningen eller aftalen indeholder krav om en godkendelses- eller kontrolprocedure, hvorved varernes eller tjenesteydelsens overensstemmelse med aftalen skal konstateres, og skyldneren modtager fakturaen eller den tilsvarende betalingsanmodning inden eller på den dato, hvor denne godkendelse eller kontrol finder sted

[...]«

B. Østrigsk ret. Bundesgesetz über die Vergabe von Aufträgen (forbundslov om tildeling af offentlige kontrakter)⁵

6. § 365 fastsætter følgende:

»1. Væsentlige ændringer af kontrakter og rammeaftaler i deres løbetid kan kun ske efter fornyet gennemførelse af en udbudsprocedure. [...]

[...]

3. Følgende ændringer af kontrakter og rammeaftaler anses for at være uvæsentlige:

[...]«

II. De faktiske omstændigheder, tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

7. Beskrivelsen af de faktiske omstændigheder og tvisten i hovedsagen er, således som den fremgår af forelæggelsesafgørelsen, opdelt i flere underafsnit, hvortil jeg vil henholde mig.

A. Det berørte akademiske campus

8. Byen Salzburg (Østrig) råder over et skolecampus bestående af forskellige indbyrdes sammenhængende enheder, som omfatter flere forskellige undervisningscentre, herunder Handelsakademie I (handelsakademi I) og Handelsakademie II (handelsakademi II).

9. Handelsakademi I findes i en bygningsdel med flere etager (bygningsdel I), som er beliggende på den sydlige del af grunden, mens handelsakademi II findes i en bygningsdel med flere etager (bygningsdel II), som er beliggende på den østlige del. De to bygningsdele er indbyrdes forbundne på flere niveauer.

10. Bundesimmobiliengesellschaft mbH (herefter »BIG«) er en ordregivende myndighed som defineret i BVergG 2018, og dermed også i direktiv 2014/24. Den udfører saneringsopgaver i den nævnte skolecampus, som den udlejer som en helhed til Republikken Østrig.

⁵ – BGBl. I, 65/2018 (herefter »BVergGGG 2018«).

B. Den offentlige kontrakt fra 2022, branden og ændringen af kontrakten i 2023

11. I 2022 gennemførte BIG en åben udbudsprocedure med henblik på indkøb af elektriske installationsarbejder (bygge- og anlægskontrakt, CPV-kode 45311200), først og fremmest til bygningsdel II. Udbuddet blev offentliggjort i Østrig den 25. maj 2022. På grund af den anslåede kontraktværdi var det ikke nødvendigt at offentliggøre udbuddet på hele Unionens område.

12. Udbudsproceduren bar betegnelsen »5020 Salzburg, Johann-Brunauer-Straße 2-4, HAK II + 966991, sanering af elektriske installationer, elektroteknik«.

13. Det fremgik af udbudsbekendtgørelsen, at gennemførelsesperioden løb fra den 11. juli 2022 til den 31. august 2023.

14. Den 3. august 2022 blev kontrakten tildelt Fiegl & Spielberger GmbH, og bygge- og anlægskontrakten blev underskrevet. Kontraktværdien var 675 107,03 EUR, og det blev aftalt, at gennemførelsesperioden for ydelserne skulle løbe fra den 3. august 2022 til den 31. august 2023.

15. Den 11. juli 2022 (mindre end en måned inden kontraktens indgåelse) opstod der imidlertid en brand i skolecampussens bygningsdel I, som medførte betydelige skader.

16. Først på et senere tidspunkt i skoleåret 2022/23 viste det sig, at det som følge af brandskaderne var nødvendigt at ændre lokale- og funktionskonceptet på campus for at kunne fortsætte undervisningen. Af denne årsag blev de arbejdsopgaver, som Fiegl & Spielberger havde fået i opdrag, ikke udført på den måde, der oprindeligt var foreskrevet i kontrakten:

- I første omgang blev det elektriske installationsarbejde udført på anden og tredje etage i bygningsdel II i overensstemmelse med den oprindelige kontrakt, frem til den 31. august 2023.
- Derimod blev der ikke udført noget elektrisk installationsarbejde i kælderetagen, stueetagen, første etage eller forbindelsesfløjen i bygningsdel II. I maj 2023 afbestilte den ordregivende myndighed disse arbejdsopgaver, hvilket reducerede kontraktens værdi til en tredjedel af den oprindeligt fastsatte værdi. Udførelsen af det afbestilte arbejde ville have været nytteløs som følge af den foretagne ændring af lokale- og funktionskonceptet på campus.

17. Som følge af afbestillingen af denne del af kontrakten af 3. august 2022 forlangte Fiegl & Spielberger en godtgørelse af BIG for de ulemper, der var opstået som følge heraf.

18. Den 7. september 2023 blev Fiegl & Spielberger enig med BIG om at afstå fra sit krav og i stedet at gennemføre en del af det arbejde, der i første omgang ikke blev udført, men afbestilt, i 2024, om end denne gang i bygningsdel I.

19. Den 13. december 2023 afgav Fiegl & Spielberger et tilbud på det arbejde, der skulle udføres, beregnet på grundlag af det oprindelige tilbud i forbindelse med udbuddet i 2022.

20. Den 15. december 2023 udstedte Fiegl & Spielberger den endelige faktura for det udførte installationsarbejde på anden og tredje etage af bygningsdel II, som vedrørte den oprindelige kontrakt.

21. Den 22. december 2023 tildelte BIG formelt kontrakten for ydelserne »funktionssanering af belysning« samt »belysning« i bygningsdel I til Fiegl & Spielberger med en udførelsesperiode, som løb fra den 15. januar 2024 til den 30. september 2024, og med en samlet kontraktværdi på 264 355,80 EUR.

C. Projekt vedrørende udbedring af de af branden forårsagede skader samt funktionssanering af bygningsdel I

22. Efter branden i bygningsdel I var BIG nødsaget til at igangsætte et projekt med henblik på udbedring af de af branden forårsagede skader samt funktionssanering af bygningsdel I.

23. I forbindelse med dette projekt gennemførte BIG en offentlig udbudsprocedure med henblik på elektrisk installationsarbejde i bygningsdel I. Udbudsbekendtgørelsen bar betegnelsen »5020 Salzburg, Johann-Brunauer-Straße 2-4, HAK I, 977598 E 009159 brandskade (erstatningsansvar) – el-installation«. Kontraktværdien udgjorde 832 551,55 EUR.

24. Den 6. december 2023 tildelte BIG den pågældende kontrakt til Strominator Elektro GmbH.

D. Anerkendelsessøgsmålet (Feststellungsantrag)

25. Den 9. juli 2024 nedlagde Strominator Elektro påstand over for den forelæggende ret om anerkendelse af, at »iværksættelsen af en udbudsprocedure uden forudgående offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse med henblik på at tildele [Fiegl & Spielberger] leveringen og monteringen af belysningen i projektet HAK I Salzburg var retsstridig, for så vidt som [BVergG 2018], de bekendtgørelser, der var vedtaget til gennemførelse heraf, samt den direkte anvendelige EU-ret herved var blev tilsidesat«.

26. Strominator Elektro var af den opfattelse, at tildelingen af det elektriske installationsarbejde i bygningsdel I i december 2023 uden iværksættelse af en udbudsprocedure med forudgående offentliggørelse var retsstridig, og at virksomhedens ret til gennemførelse af en korrekt udbudsprocedure i henhold til bestemmelserne i BVergG 2018 dermed var blevet tilsidesat. Virksomheden påberåbte sig retten til, at den ordregivende myndighed skal afholde sig fra at foretage en ulovlig tildeling, retten til at deltage i en offentlig udbudsprocedure, retten til ligebehandling af tilbudsgiverne og overholdelse af en retfærdig konkurrence samt retten til gennemførelse af en gennemsigtig udbudsprocedure i henhold til de nationale og EU-retlige bestemmelser.

27. BIG gjorde i korte træk gældende, at tildelingen af kontrakten til Fiegl & Spielberger i december 2023 udgjorde en lovlig ændring af den offentlige kontrakt, som blev tildelt i august 2022 inden for rammerne af en åben procedure.

28. Under disse omstændigheder har den forelæggende ret forelagt Domstolen flere forskellige præjudicielle spørgsmål, hvoraf jeg alene vil gengive det første, der lyder som følger:

»Skal artikel 72, stk. 5, i direktiv [2014/24] fortolkes således, at en ændring af en offentlig kontrakt efter udløbet af den aftalte udførelsesperiode, levering af ikke afbestilte ydelser samt den valgte entreprenørs endelige afregning, men før den ordregivende myndigheds betaling af vederlaget, skal kvalificeres som ændring af en offentlig kontrakt »i dens løbetid«?

III. Retsforhandlingerne for Domstolen

29. Anmodningen om præjudiciel afgørelse indgik til Domstolen den 29. november 2024.

30. Der er indgivet skriftlige indlæg af BIG, den tjekkiske, den franske og den østrigske regering samt Europa-Kommissionen.

31. BIG, den franske og den østrigske regering samt Kommissionen deltog i retsmødet, som blev afholdt den 15. oktober 2025.

32. Efter anmodning fra Domstolen vil mit forslag til afgørelse alene omfatte det første præjudicielle spørgsmål.

IV. Bedømmelse

A. Domstolens kompetence

33. Ovenstående redegørelse for de faktiske omstændigheder viser, at der foreligger tre kontrakter (medmindre den anden kontrakt anses for blot at udgøre en ændring af den første), som det vil være formålstjenligt at sondre imellem:

- kontrakten, som blev indgået mellem BIG og Fiegl & Spielberger den 3. august 2022 med henblik på sanering af de elektriske installationer i skolecampussens bygningsdel II
- kontrakten, som BIG tildelte Fiegl & Spielberger den 22. december 2023 vedrørende belysningen i skolecampussens bygningsdel I. BIG har anført, at der i virkeligheden var tale om en ændring af den kontrakt, der blev indgået mellem de samme parter den 3. august 2022
- kontrakten, som BIG tildelte Strominator Elektro den 6. december 2023 med henblik på elektrisk installationsarbejde i skolecampussens bygningsdel I.

34. Ud af disse tre (eller to, efter BIG's opfattelse) kontrakter, er det imidlertid alene kontrakten af 22. december 2023, som er genstand for tvisten, eftersom Strominator Elektro er af den opfattelse, at tildelingen heraf til Fiegl & Spielberger var retsstridig.

35. I betragtning af dens værdi (264 355,80 EUR) er den pågældende kontrakt ikke omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2014/24, hvorfor anmodningen om præjudiciel afgørelse i princippet bør afvises⁶.

⁶ – »[D]e særlige og strenge procedurer, der er fastsat i [direktiverne] om samordning af fremgangsmåderne med hensyn til indgåelse af offentlige bygge- og anlægskontrakter, [...] finder [kun] anvendelse på kontrakter, hvis værdi overskrider en bestemt tærskel, der udtrykkeligt er fastsat i hvert enkelt af de pågældende direktiver [...] Bestemmelserne i disse direktiver gælder således ikke for kontrakter med en lavere værdi end den i direktiverne fastsatte beløbsgrænse.« Dom af 15.5.2008, SECAP og Santorso (C-147/06 og C-148/06, EU:C:2008:277, præmis 19), og kendelse af 12.11.2020, Novart Engineering (C-170/20, EU:C:2020:908, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis).

36. Domstolen anerkender imidlertid sin kompetence til at besvare anmodninger om præjudiciel afgørelse vedrørende offentlige kontrakter, som ikke når op på den foreskrevne minimumstærskel, når den gældende nationale lovgivning på direkte og ubetinget vis er hentet fra den relevante bestemmelse i direktiv 2014/24⁷.

37. Dette er tilfældet i den foreliggende sag. Den forelæggende ret har i forbindelse med sin gennemgang af national ret bemærket, at BVergG 2018 bl.a. gennemførte direktiv 2014/24, og at den nævnte lovs § 365 er fuldt ud overensstemmende med artikel 72 i direktiv 2014/24. Den har tilføjet, at § 365 i BVergG 2018 skal finde anvendelse på samme måde, som hvis kontraktens værdi var højere end den pågældende tærskelværdi i direktiv 2014/24⁸.

B. Det første præjudicielle spørgsmål

38. Den forelæggende ret ønsker en fortolkning af artikel 72, stk. 5, i direktiv 2014/24 med henblik på at kunne fastslå, om en offentlig kontrakt er i kraft (i gang), når den aftalte udførelsesperiode er udløbet, de aftalte ydelser er leveret⁹, og entreprenøren har udstedt sin endelige faktura, men den ordregivende myndighed endnu ikke har betalt vederlaget.

1. Den relevante bestemmelse

39. Som den franske regering med rette har anført¹⁰, er det nødvendigt at udvide analysen til hele artikel 72 i direktiv 2014/24. Om end bestemmelsens stk. 5 ganske vist henviser til kontraktens løbetid, har henvisningen tæt forbindelse til samme bestemmelses stk. 1 og 2.

40. Denne forbindelse understreger den udtømmende karakter af de tilfælde, hvor det ifølge EU-lovgiver er tilladt at ændre en kontrakt, uden at det er nødvendigt at indlede en ny udbudsprocedure. Artikel 72, stk. 5, i direktiv 2014/24 gengiver indholdet af stk. 1 og 2, blot med en anden formulering¹¹.

41. Selve overskriften på artikel 72 (»Ændring af kontrakter i deres løbetid«) afgrænser *hele* bestemmelsens anvendelighed til kontraktens løbetid.

2. Kontraktens udførelse og entreprenørens opfyldelse af sin forpligtelse

42. Den forelæggende ret har bemærket, at der findes to måder at fortolke, hvornår en kontrakts løbetid ophører.

⁷ – Dom af 7.12.2023, Obshtina Razgrad (C-441/22 og C-443/22, EU:C:2023:970), som vedrørte kontrakter, hvis værdi var lavere end tærskelen for anvendelsen af direktiv 2014/24, jf. dets artikel 4, litra a). Følgende fremgår af dommens præmis 39: »[...] [S]åfremt den i national ret valgte regulering af situationer, der ikke er omfattet af anvendelsesområdet for den pågældende EU-retsakt, på direkte og ubetinget vis er hentet fra nævnte retsakt, har det ikke desto mindre afgjort interesse for Unionen, at bestemmelser, der er hentet fra denne retsakt, fortolkes ensartet. Det bliver således herved muligt at undgå senere fortolkningsuoverensstemmelser og at sikre en ensartet behandling af disse situationer og af de situationer, der er omfattet af de nævnte bestemmelsers anvendelsesområde [...]«

⁸ – Punkt 3 og 4 i forelæggelsesafgørelsens redegørelse for de nationale forskrifter.

⁹ – Om end BIG afbestilte to tredjedele af de ydelser, som entreprenøren skulle levere i henhold til den oprindelige kontrakt af 3.8.2022, fremgår det udtrykkeligt af forelæggelsesafgørelsen, at »spørgsmålet om, hvorvidt den ordregivende myndigheds afbestilling af ydelser i maj 2023 var retmæssig, ikke er genstand for hovedsagen« (punkt 1.6 i afsnittet om begrundelsen for forelæggelsesafgørelsen).

¹⁰ – Punkt 11-16 i den franske regerings skriftlige indlæg.

¹¹ – Dom af 7.12.2023, Obshtina Razgrad (C-441/22 og C-443/22, EU:C:2023:970, præmis 51): »[A]rtikel 72, stk. 1 og 2, i direktiv 2014/24 opregner de situationer, hvor kontrakter og rammeaftaler kan ændres, uden at det er nødvendigt at iværksætte en ny udbudsprocedure i overensstemmelse med dette direktiv. Ifølge bestemmelserne i denne artikels stk. 5 er en ny procedure nødvendig, når der foretages andre ændringer end dem, der er omhandlet i den pågældende artikels stk. 1 og 2.«

43. Dels vil det efter dens opfattelse kunne gøres gældende, at løbetiden vedrører udførelsen af *begge kontraktparternes ydelser*. Ifølge denne antagelse gør følgende sig gældende:

- Kravet i artikel 2, stk. 1, nr. 5), i direktiv 2014/24 om, at kontrakten skal være gensidigt bebyrdende, indebærer, at den ordregivende myndighed i henhold til denne kontrakt og mod et vederlag modtager en ydelse, der skal bibringe denne ordregivende myndighed en direkte økonomisk fordel.
- Løbetiden som omhandlet i artikel 72 i direktiv 2014/24 skal forstås som den periode, i hvilken de gensidige hovedforpligtelser (entreprenørens udførelse af ydelsen og den ordregivende myndigheds betaling af vederlaget) erlægges.
- Det fremgår af Domstolens praksis, at ændringerne ligeledes kan have indvirkning på den ydelse, der påhviler den ordregivende myndighed¹². Kontraktbeløbet kan være genstand for væsentlige ændringer »i dens løbetid«, på trods af at entreprenøren måtte have leveret sin ydelse og endog have udstedt sin endelige faktura, så længe den endnu ikke er blevet betalt af den ordregivende myndighed¹³.

44. Dels er der efter den forelæggende rets opfattelse flere forskellige passager i direktiv 2014/24, som kan give anledning til at antage, at kontraktens løbetid *alene vedrører entreprenørens ydelser*:

- I 107. betragtning nævnes vilkårene for at ændre en kontrakt, »der stadig er i kraft«, og på tilsvarende vis henvises der i 110. betragtning til udførelsen. Disse betragtninger vidner om, at referencepunktet skal findes i det tidsrum, hvor ydelserne leveres (udføres) af entreprenøren.
- Definitionen af »offentlig kontrakt« i artikel 2, stk. 1, nr. 5), i direktiv 2014/24 er bl.a. baseret på »udførelsen« af bygge- og anlægsarbejder. Med sin anvendelse af begrebet »udførelse« af en kontrakt henviser direktivets artikel 70 – i overensstemmelse med 104. betragtning – til en økonomisk aktørs levering af ydelser.
- Artikel 58 i direktiv 2014/24 understøtter ligeledes en sådan fortolkning: De økonomiske aktører skal dokumentere deres formåen til at »gennemføre« kontrakten.
- Artikel 67, som omhandler det personale, der skal »udføre« kontrakten, artikel 32, stk. 3, litra b), og artikel 77, stk. 3, i direktiv 2014/24 udtaler sig i samme retning. Det fremgår af disse bestemmelser, at »løbetiden« svarer til »udførelsesperioden«, idet der herved forstås det tidsrum, inden for hvilket entreprenøren skal levere sine ydelser. Det er imidlertid uklart, om den ordregivende myndighed skal foretage sin betaling inden for det samme tidsrum.

45. De regeringer, som har intervenseret i sagen, hælder mod den opfattelse, at kontrakten fortsætter med at være i kraft, så længe de to parter gensidige forpligtelser ikke er blevet opfyldt¹⁴, hvorfor der i den foreliggende sag har fundet en ændring sted af kontrakten af 3. august 2022. Kommissionen er uenig i denne antagelse.

¹² – Dom af 19.6.2008, presstext Nachrichtenagentur (C-454/06, EU:C:2008:351, præmis 87).

¹³ – Om end der i forelæggelsesafgørelsens præmis 18 citeres fra dom af 19.6.2008, presstext Nachrichtenagentur (C-454/06, EU:C:2008:351, præmis 34), og af 26.3.2020, Hungeod m.fl. (C-496/18 og C-497/18, EU:C:2020:240, præmis 89), findes der i disse præmisser i de pågældende domme ingen reference til den ordregivende myndigheds betaling af prisen.

¹⁴ – Alt afhængigt af kontraktens genstand omfatter disse forpligtelser for så vidt angår entreprenøren udførelsen af arbejdet eller leveringen af varerne eller tjenesteydelserne, og for så vidt angår den ordregivende myndighed betalingen af vederlaget. Dette fælles standpunkt vidner om de gensidigt bebyrdende kontraktens art og kravet om vederlagsbetingelse i definitionen af offentlige kontrakter.

46. Den forelæggende rets todelte anskuelse kan enten besvares ud fra et abstrakt perspektiv, hvor der ses bort fra de særlige omstændigheder ved tvisten, eller i lyset af disse.

47. Det er fast retspraksis, at det inden for rammerne af artikel 267 TEUF ikke tilkommer Domstolen at afgive responsa vedrørende generelle eller hypotetiske spørgsmål. Den har derimod til opgave at forsyne den forelæggende ret med den fortolkning af EU-retten, som er nødvendig for at kunne afgøre en retstvist¹⁵.

48. Ud fra det abstrakte perspektiv, som jeg netop har henvist til, og meget bredt formuleret, kan en kontrakt anses for *gyldig*, så længe de to parter ikke har leveret de ydelser, der påhviler dem i henhold til det i aftalen fastsatte¹⁶.

49. Denne abstrakte besvarelse¹⁷ udgør imidlertid blot en generel betragtning, som ikke tager hensyn til de særlige omstændigheder i sagen. Den vil som sådan ikke være til megen nytte for den forelæggende ret, som ønsker oplyst, om der finder en ændring af en bygge- og anlægskontrakt sted i dens løbetid i et tilfælde, der netop er kendetegnet ved tre særlige omstændigheder: a) Den aftalte udførelsesperiode er udløbet, b) entreprenøren har leveret de ydelser, som den har fået i opdrag, og har udstedt sin endelige faktura, og c) den ordregivende myndighed har endnu ikke betalt det i kontrakten aftalte vederlag.

50. I det af den forelæggende ret beskrevne scenarie hvortil Domstolen skal begrænse sin behandling, er det det tidspunkt, hvor hver af parternes forpligtelser skal anses for opfyldt, som er afgørende.

51. I forbindelse med en bygge- og anlægskontrakt viser en gennemgang af entreprenørens og den ordregivende myndigheds gensidige forpligtelser følgende: a) For så vidt angår entreprenøren skal udførelsen af ydelsen af naturlige årsager efterfølges af en overlevering af resultatet af dens arbejde til den ordregivende myndighed, eller en tilrådighedsstillelse herfor, og b) for så vidt angår den ordregivende myndighed er dennes forpligtelse knyttet til betalingen af vederlaget.

52. I sagen for den forelæggende ret har debatten været koncentreret omkring ændringen af entreprenørens ydelser. Der er ikke rejst spørgsmål om muligheden for at ændre betalingsbetingelserne for den ordregivende myndighed efter modtagelsen af de allerede udførte bygge- og anlægsarbejder.

53. BIG har ikke nægtet at betale den pris, som den havde forpligtet sig til, og som allerede var blevet nedsat til en tredjedel af det oprindeligt aftalte i overensstemmelse med den reducere af det elektriske installationsarbejde i bygningsdel II, som blev aftalt i maj 2023¹⁸.

¹⁵ – Dom af 16.12.1981, Foglia (244/80, EU:C:1981:302, præmis 18), og af 6.3.2025, ONB m.fl. (C-575/23, EU:C:2025:141, præmis 52).

¹⁶ – Den debat (der afspejles i de skriftlige indlæg fra de parter, som har deltaget i den præjudicielle forelæggelsessag) vedrørende fortolkningen af 107. betragtning til direktiv 2014/24, som den forelæggende ret har henvist til, indgår i dette abstrakte perspektiv. I stedet for at anvende udtrykket »ændring af kontrakter i deres løbetid«, nævnes i denne betragtning »ændringer af en kontrakt, der stadig er i kraft« (hvilket synes at henvise til perioden for bygge- og anlægsarbejdernes udførelse i forbindelse med bygge- og anlægskontrakter). Det er efter min opfattelse ikke nødvendigt at anvende denne betragtning i præamblen til direktiv 2014/24 for at udelukke den ene eller den anden af de i tvisten fremsatte påstande.

¹⁷ – Der kan være talrige faktorer, som taler for en moderation af denne besvarelse. Løbetiden vil eksempelvis variere afhængigt af, om kontrakten udføres på én gang eller ad flere omgange, samt om der er tale om en enkelt ydelse eller udskudte eller gentagne ydelser.

¹⁸ – BIG har i punkt 1.11 i sit skriftlige indlæg medgivet, at den på særskilt vis havde indgået en supplerende kontrakt, og havde foretaget en forudgående betaling af den »reducerede kontrakt« i den overbevisning, at dette var den korrekte fremgangsmåde.

54. Der vil foreligge et konvergenspunkt mellem de to parter ydelser, såfremt den ordregivende myndighed, efter en modtagelses-, godkendelses- og kontrolprocedure, bekræfter, at entreprenøren har opfyldt sine forpligtelser i henhold til kontrakten.

55. Den ordregivende myndigheds godkendelse af, at den anden part på korrekt vis har udført det bygge- og anlægsarbejde, som den havde forpligtet sig til, er udtryk for, at entreprenøren er færdig med at levere sin ydelse, hvorefter betalingsforpligtelsen uden videre opstår.

56. En sådan godkendelse finder almindeligvis sted i forbindelse med den ordregivende myndigheds *modtagelse* af bygge- og anlægsarbejdet¹⁹. Der er tale om en afgørende fase i denne type kontraktens dynamik, eftersom den markerer det tidspunkt, hvor den ordregivende myndighed konstaterer, at bygge- og anlægsarbejdet er i god stand, og at det er i overensstemmelse med de aftalte betingelser.

57. For så vidt angår den foreliggende sag er det min opfattelse, at kontraktens løbetid har nået sin afslutning, når begge parter er enige om, at den part, der er forpligtet til at udføre bygge- og anlægsarbejdet, har udført dette til den ordregivende myndigheds tilfredsstillelse, såvel i materiel som tidsmæssig henseende²⁰. Såfremt dette er tilfældet, mangler den sidstnævnte blot at foretage betaling. Når først det behørigt udførte bygge- og anlægsarbejde er modtaget, kan den ordregivende myndighed ikke længere indføre ændringer i kontrakten.

58. Det ligger i kontraktændringens natur, at ændringen af kontraktvilkårene – som et udtryk for den ordregivende myndigheds overordnede stilling – vedtages af denne, *inden* entreprenøren fuldt ud har udført den aftalte ydelse, og den ordregivende myndighed har modtaget det udførte bygge- og anlægsarbejde til sin fulde tilfredshed.

59. Som Kommissionen med rette har anført, ville det i modsat fald forholde sig således²¹, at »den ordregivende myndighed, såfremt det er muligt at ændre kontrakterne frem til det tidspunkt, hvor betalingen er fuldstændig gennemført, vil råde over et kunstigt middel til at ændre kontrakten, selv efter at entreprenøren har opfyldt sine forpligtelser«.

60. En gennemgang af de kontraktændringer, som i henhold til artikel 72, stk. 1 og 2, i direktiv 2014/24 er tilladt uden nødvendigheden af at iværksætte en ny udbudsprocedure, understøtter efter min opfattelse denne antagelse.

61. Når først den ordregivende myndighed har modtaget det udførte bygge- og anlægsarbejde til sin fulde tilfredshed, vil det således være meningsløst at foretage en *senere ændring* af kontraktvilkårene, idet en sådan alene er tilladt i de tilfælde, der foreskrives i de oplistede litraer i artikel 72, stk. 1 og 2, i direktiv 2014/24. Alle disse tilfælde vedrører tidspunkter forud for den ordregivende myndigheds modtagelse af bygge- og anlægsarbejdet. Når først bygge- og anlægsarbejdet er modtaget (og i givet fald betalt i overensstemmelse med de ufravigelige frister i direktiv 2011/7), er der ikke længere noget at ændre i kontrakten.

¹⁹ – »Modtagelsen af varerne« i de tilfælde, hvor debitor er en offentlig myndighed, er omhandlet i artikel 4 i direktiv 2011/7, som vil blive gennemgået nedenfor. Som det blev fastlagt i retsmødet, har de ordregivende myndigheder i forbindelse med indgåelse af bygge- og anlægskontrakter i Østrig protokoller, som regulerer modtagelsen heraf.

²⁰ – Entreprenøren skal have opfyldt sin forpligtelse inden for den i kontrakten fastsatte frist. Fristen for udførelse kan imidlertid være blevet forlænget i kontraktens løbetid, forudsat at forlængelsen heraf ikke kan kvalificeres som en væsentlig ændring. Jf. dom af 7.12.2023, Obshtina Razgrad (C-441/22 og C-443/22, EU:C:2023:970, præmis 53).

²¹ – Punkt 17 i Kommissionens skriftlige indlæg.

62. Den franske regering har i retsmødet gjort gældende, at det i to tilfælde er muligt at foretage kontraktændringer som følge af *indtrufne omstændigheder efter modtagelsen af bygge- og anlægsarbejdet*. Såfremt der opstår fejl eller mangler og i tilfælde af uforudsigelige omstændigheder²². Dens påstand er forståelig, eftersom den har til hensigt at forhindre, at en meget snæver fortolkning af udtrykket »kontraktændring« får negative følger for de offentlige interesser.

63. Som Kommissionen med rette har anført i sit svar hertil, indeholder bygge- og anlægskontrakter almindeligvis klausuler, som regulerer garantiperioder og den valgte tilbudsgivers ansvar for fejl og mangler ved bygge- og anlægsarbejdet, netop med henblik på at undgå sådanne negative følger. Det er således ikke nødvendigt at *ændre* den kontrakt, hvis udførelse er færdiggjort, eftersom:

- En fejl eller mangel, som ikke blev konstateret i forbindelse med overleveringen, kan medføre en forpligtelse for entreprenøren til at afhjælpe fejlen eller manglen inden for den garantiperiode, som resultatet af vedkommendes arbejde er underlagt (eller inden for den lovbestemte garantiperiode, såfremt en sådan er foreskrevet i national ret)²³.
- En uforudsigelig omstændighed²⁴, som indtræffer efter overleveringen af det allerede færdiggjorte bygge- og anlægsarbejde i overensstemmelse med den oprindelige kontrakt, og som nødvendiggør udførelsen af nye bygge- og anlægsarbejder, vil naturligvis indebære indgåelsen af en ny kontrakt²⁵.

3. Anvendelse af disse betragtninger på tvisten i hovedsagen

64. Efter min opfattelse udgjorde den »ændring«, der blev foretaget af BIG, og som den forelæggende rets spørgsmål omhandler, i virkeligheden en tildeling af en anden kontrakt (af 22.12.2023) end den oprindelige (af 3.8.2022).

65. Den nye kontrakt omhandlede tilmed en anden bygningsdel end den, der var genstand for den oprindelige kontrakt: Der var denne gang tale om Handelsakademie I (handelsakademi I), mens den oprindelige kontrakt omhandlede Handelsakademie II (handelsakademi II).

²² – Den franske regering har ligeledes anført, at det er muligt at ændre betalingsbetingelserne på et senere tidspunkt, men som jeg tidligere har gjort rede for, er der intet, der peger i denne retning i hovedsagen: Der er hverken foretaget revision eller indeksering af priserne eller anvendt lignende mekanismer.

²³ – For så vidt angår garantiklausulerne i bygge- og anlægskontrakter og anvendelsen af supplerende bestemmelser i national ret på disse kontrakter henvises til dom af 5.6.2025, Veolia Water Technologies m.fl. (C-82/24, EU:C:2025:396). Følgende fremgår af dommens præmis 40: »Hvad navnlig angår varigheden af garantien og de væsentlige vilkår for gennemførelsen heraf [...] må [det] antages, at disse forhold i betragtning af deres betydning for fastlæggelsen af de finansielle betingelser for de tilbud, som afgives af de pågældende tilbudsgivere, udgør en del af de forhold, som skal være klart definerede på forhånd og offentliggjort, for at disse tilbudsgivere præcist kan forstå de retlige og økonomiske betingelser, som tildelingen af den pågældende kontrakt og de nærmere vilkår for kontraktens opfyldelse er underlagt, og være sikre på, at de samme krav gælder for alle konkurrenter. Det samme gælder således med hensyn til bygge- og anlægskontrakter, hvor gennemførelsen af garantien, således som det fremgår af de faktiske omstændigheder i hovedsagen, kan udgøre en betydelig økonomisk risiko for den aktør, der har fået tildelt en kontrakt.«

²⁴ – Behandlingen af uforudsigelige omstændigheder, som nødvendiggør en ændring af en koncession, blev analyseret i dom af 29.4.2025, Fastned Deutschland (C-452/23, EU:C:2025:284, præmis 75): »For at en ændring af en koncession kan anses for at være »affødt« af, at der er indtrådt uforudsigelige omstændigheder, skal disse omstændigheder [...] kræve, at den oprindelige koncession skal tilpasses *med henblik på at sikre, at den korrekte gennemførelse af de deraf følgende forpligtelser kan fortsætte*.« Min fremhævelse.

²⁵ – I den foreliggende sag tildelte BIG den 6.12.2023 Strominator Elektro en *ny* bygge- og anlægskontrakt vedrørende elektrisk installationsarbejde i bygningsdel I, med henblik på udbedring af skaderne efter den brand, der fandt sted i skolecampussen den 11.7.2022.

66. BIG's beslutning synes at være baseret på betragtninger af praktisk karakter snarere end af rent juridisk karakter²⁶. Den synes i det hele taget at være blevet truffet som følge af en transaktion²⁷, hvorved Fiegl & Spielberger mod at trække sit erstatningssøgsmål (baseret på, at BIG havde reduceret ydelserne i den oprindelige kontrakt) tilbage, blev »kompenseret« af BIG ved at få tildelt en ny kontrakt, der blev præsenteret som en ændring af den oprindelige kontrakt.

67. BIG's repræsentanter har da også i retsmødet medgivet, at der ved udarbejdelsen af kontrakten (som efter deres opfattelse var en ændring) af 22. december 2023, som blev tildelt Fiegl & Spielberger, og som er genstand for tvisten, var en underliggende hensigt om at neutralisere det erstatningssøgsmål, som det pågældende selskab havde anlagt.

68. BIG har imidlertid fastholdt, at »ændringen« havde en årsagsmæssig sammenhæng med branden, om end den ikke på tilfredsstillende vis har kunnet redegøre for, hvorfor udbedringen af skaderne efter branden i så fald gav anledning til en anden kontrakt (kontrakten af 6.12.2023) til fordel for Strominator Elektro²⁸.

69. Da det blev besluttet at tildele Fiegl & Spielberger udførelsen af de nye bygge- og anlægsarbejder i skolecampussens bygningsdel I, havde dette selskab allerede udstedt sin endelige faktura for det udførte installationsarbejde i bygningsdel II i medfør af den *første* kontrakt, som fastsat af BIG (dvs. efter at have reduceret de arbejdsopgaver, der skulle udføres i bygningsdel II).

70. Den forelæggende ret har som tidligere nævnt lagt til grund, at Fiegl & Spielberger inden for den aftalte frist for udførelsen havde leveret de ydelser, som selskabet havde fået i opdrag (dvs. de ydelser, som ikke var blevet afbestilt af den ordregivende myndighed), og havde udstedt sin endelige faktura.

71. Idet der er tale om en relevant omstændighed, som ikke med sikkerhed kan udledes af forelæggelsesafgørelsen, var der i retsmødet en vis debat vedrørende modtagelsen af det bygge- og anlægsarbejde, som var genstand for den kontrakt, der blev indgået mellem BIG og Fiegl & Spielberger den 3. august 2022:

- Efter Kommissionens opfattelse fandt den ordregivende myndigheds modtagelse heraf sted i august 2023.
- Efter BIG's opfattelse fandt der en indledende modtagelse sted med forbehold i august/september 2023 (der var usikkerhed om den nøjagtige dato)²⁹.

²⁶ – BIG har i sit skriftlige indlæg (punkt 1.11, hvortil jeg tidligere har henvist) anført, at den korrekte fremgangsmåde i forbindelse med udførelsen af den med Fiegl & Spielberger indgåede kontrakt, hvorved de tekniske krav til det gældende IT-system i koncernen (navnlig for så vidt angår ordrer og fakturering) samtidig opfyldes, ville være at indgå en supplerende kontrakt og foretage en forudgående fakturering af en »reduceret kontrakt«.

²⁷ – I denne forbindelse mener jeg med »transaktion« en aftale mellem to parter, som ved at give hinanden indbyrdes indrømmelser afslutter en eksisterende kontrovers eller undgår en fremtidig kontrovers.

²⁸ – BIG har anført, at genstanden for kontrakten af 6.12.2023 var forskellig fra kontrakten (som efter dens opfattelse var en ændring) af 22.12.2023. I virkeligheden omhandler begge kontrakter skolecampussens bygningsdel I, idet deres genstand er henholdsvis dens belysning (kontrakten af 22.12.2023) og dens elektriske installationer (kontrakten af 6.12.2023). Der var intet til hinder for, at en enkelt kontrakt kunne omfatte begge typer bygge- og anlægsarbejde.

²⁹ – Såfremt dette var tilfældet, ville der ikke være tale om den endelige modtagelse, som ville have fundet sted inden udstedelsen og godkendelsen af fakturaen af 15.12.2023.

72. Da der er tale om en faktisk omstændighed, tilkommer det den forelæggende ret at fastlægge det nøjagtige tidspunkt, hvor modtagelsen af bygge- og anlægsarbejdet fandt sted. Efter dette tidspunkt må det ikke alene antages, at entreprenøren har leveret den aftalte ydelse fuldt ud, til den ordregivende myndigheds fulde tilfredshed, men ligeledes, at den ordregivende myndighed alene mangler at betale for bygge- og anlægsarbejdet, uden nogen mulighed for at ændre kontrakten.

73. Som en foreløbig konklusion er det således min opfattelse, at der under de af den forelæggende ret beskrevne omstændigheder ikke var tale om en ændring af den oprindelige kontrakt (af 3.8.2022), men derimod om en tildeling af en *ny* bygge- og anlægskontrakt.

4. Indvirkningen af direktiv 2011/7

74. Den østrigske regering har fastholdt, at kontrakten er i kraft, så længe den ordregivende myndighed ikke har betalt vederlaget, hvorfor det var muligt at ændre kontrakten i medfør af artikel 72 i direktiv 2014/24.

75. Den har imidlertid tilføjet, at det skal tages i betragtning, at artikel 4 i direktiv 2011/7 pålægger den ordregivende myndighed strenge krav for så vidt angår betalingsfrister efter modtagelsen af en faktura. Den ordregivende myndighed havde således ikke »mulighed for at forlænge anvendelsen af artikel 72 i direktiv 2014/24 ved eksempelvis at betale for sent«³⁰.

76. Direktiv 2011/7, hvortil den franske regering ligeledes har henvist i retsmødet, understøtter efter min opfattelse ikke den østrigske regerings argument om, at kontraktændringen er mulig.

77. Direktiv 2011/7 finder i henhold til dets artikel 1, stk. 2, anvendelse på de betalinger, der foretages som modydelse i forbindelse med »handelstransaktioner«³¹. Sidstnævnte begreb omfatter de kontrakter, hvori der deltager en offentlig myndighed som omhandlet i artikel 2, nr. 2), i direktiv 2011/7, og denne bestemmelse skaber en udtrykkelig tilknytning til direktiv 2014/24³².

78. Artikel 4 i direktiv 2011/7 omhandler de tilfælde, hvor skyldneren i forbindelse med handelstransaktioner er en offentlig myndighed. I disse tilfælde skal medlemsstaterne sikre, at »betalingsfristen ikke overskrider [de] tidsfrister«, der opregnes efterfølgende.

79. Blandt de betalingsfrister, som de ordregivende myndigheder skal overholde, skal nævnes følgende:

- fristen på 30 kalenderdage efter at »varerne [...] er modtaget« [artikel 4, stk. 3, litra a), nr. iii), i direktiv 2011/7]

³⁰ – Punkt 15 i den østrigske regerings skriftlige indlæg. Den tjekkiske regering er af den opfattelse, at »det tidspunkt, hvor den ordregivende myndighed foretager betaling, ikke er afgørende [...] En forsinkelse i den ordregivende myndigheds betaling efter [entreprenørens] levering af ydelsen kan ikke have indvirkning på rækkevidden af [den ordregivende myndigheds] skønsmargen med hensyn til en mulig ændring af kontrakten i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 72 i direktiv 2014/24« (tre sidste afsnit i punkt 7 i dens skriftlige indlæg). En sådan ændring ville efter dens opfattelse være mulig, såfremt årsagerne til ændringen er opstået, inden kontraktens genstand er blevet gennemført fuldt ud.

³¹ – Handelstransaktioner defineres bredt i artikel 2, nr. 1), i direktiv 2011/7: »forretningsmæssige transaktioner mellem virksomheder eller mellem virksomheder og offentlige myndigheder, som indebærer levering af varer eller tjenester mod vederlag«.

³² – Dom af 28.1.2020, Kommissionen mod Italien (Direktivet om bekæmpelse af forsinket betaling) (C-122/18, EU:C:2020:41, præmis 56): »Med henblik på definitionen af begrebet »offentlig myndighed« henviser denne bestemmelse [artikel 2, nr. 2), i direktiv 2011/7] til den definition af begrebet »ordregivende myndighed«, der bl.a. er givet i artikel 1, stk. 9, i direktiv 2004/18, idet denne henvisning imødekommer et hensyn til sammenhængen i EU-lovgivningen, således som angivet i 14. betragtning til direktiv 2011/7.«

- fristen på 30 kalenderdage efter datoen for godkendelse eller kontrol, »hvis lovgivningen eller aftalen indeholder krav om en godkendelses- eller kontrolprocedure, hvorved varernes [...] overensstemmelse med aftalen skal konstateres, og skyldneren modtager fakturaen eller den tilsvarende betalingsanmodning inden eller på den dato, hvor denne godkendelse eller kontrol finder sted« [artikel 4, stk. 3, litra a), nr. iv), i direktiv 2011/7].

80. Begge disse numre i artikel 4, stk. 3, litra a), i direktiv 2011/7 understreger vigtigheden af tidspunktet for modtagelsen af bygge- og anlægsarbejdet, og i givet fald for kontrollen af dets overensstemmelse med kontraktvilkårene, som en relevant dato med henblik på at undgå forsinkelse i forbindelse med betalingen.

81. Direktiv 2011/7 har således alene en perifer indvirkning på genstanden for tvisten i den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse (spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger en kontraktændring). Medmindre jeg tager fejl, har den forelæggende ret ikke henvist hertil i nogen dele af forelæggelsesafgørelsen.

82. Under alle omstændigheder vil en eventuel indvirkning af bestemmelserne i direktiv 2011/7 på den foreliggende sag blot understøtte nødvendigheden af at besvare det første præjudicielle spørgsmål benægtende.

83. Pligten til at foretage rettidig betaling inden for en frist på 30 dage (efter modtagelsen af bygge- og anlægsarbejdet eller afslutningen af godkendelses- eller kontrolproceduren, såfremt en sådan er foreskrevet i loven eller i kontrakten), bekræfter således, at denne betaling er eksigibel i henhold til direktiv 2011/7, eftersom kontrakten er udløbet.

84. Med andre ord styrker direktiv 2011/7 argumentet om, at den ordregivende myndighed ikke overlades noget råderum med hensyn til at ændre den oprindelige bygge- og anlægskontrakt, når først entreprenøren har udført denne i overensstemmelse med det aftalte, til den ordregivende myndigheds tilfredshed og med dennes modtagelse, og entreprenøren har udstedt sin endelige faktura til myndigheden.

V. Forslag til afgørelse

85. På baggrund af det ovenstående foreslår jeg, at Domstolen besvarer det første præjudicielle spørgsmål fra Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager, Østrig) således:

»Artikel 72 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF

skal fortolkes således, at

en ordregivende myndigheds handling, hvorved entreprenøren tildeles opgaven med at udføre nye bygge- og anlægsarbejder i en anden fast ejendom end den, der var genstand for den oprindelige kontrakt, ikke udgør en ændring af en bygge- og anlægskontrakt i dens løbetid, når først: a) den i den oprindelige kontrakt aftalte udførelsesperiode er udløbet, b) entreprenøren har leveret de ydelser, som denne har fået i opdrag i medfør af den oprindelige kontrakt, til den ordregivende myndigheds tilfredshed, og c) har udstedt sin endelige faktura, men den ordregivende myndighed endnu ikke har betalt det i fakturaen fastsatte vederlag.«